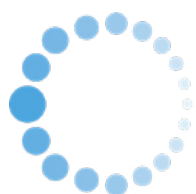

TARIFACIÓ SOCIAL PER GARANTIR EL DRET HUMÀ A L'AIGUA I AL SANEJAMENT

AMAP

Associació de Municipis
i Entitats per l'Aigua Pública

Enginyeria
Sense Fronteres

1. Introducció: Per què una tarifació social garantista?

L'objectiu de la present guia és explorar diferents exemples de formes més simples, transparents i justes per a la garantia del subministrament de l'aigua. La tarifació social és una eina indispensable per a garantir una perspectiva de justícia social, així com la dimensió de l'assequibilitat del dret humà a l'aigua i al sanejament (DHAS). L'accés al DHAS s'ha de garantir amb independència de les condicions econòmiques de cadascú. A Catalunya, l'entrada en vigor de la Llei 24/2015, del 29 de juliol, de mesures urgents per a afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica, reforça l'accés al DHAS en garantir el subministrament a les persones que per trobar-se en situació de vulnerabilitat no poden assumir els rebuts. Per tal d'evitar, doncs, una acumulació de deute no desitjada ni per les pròpies famílies ni pels propis municipis ni administracions, els operadors d'aigua poden dotar-se de mecanismes, procediments o protocols que ofereixin aquesta garantia, de manera que ningú no quedi exclòs d'aquest bé. Això significa fixar les bases, des de la voluntat de servei públic, per a que la situació de vulnerabilitat no s'agreugi ni és perpetuï. Són conegudes les fórmules que durant anys han posposat aquestes situacions d'endeutament i vulnerabilitat (com els ajornaments o plans de pagament), sense adreçar la qüestió d'arrel. És per això que, de la mà dels serveis socials dels ens locals caldrà identificar les situacions de vulnerabilitat i facilitar-los el suport degut.

A nivell de Catalunya, segons l'estudi de volums d'aigua subministrats i captats de 2020 de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), el consum mig d'aigua a les llars ha disminuït fins a 121 litres per persona i dia (lpd). No es compta amb dades actualitzades sobre els talls d'aigua a nivell estatal, però el 2014 hi havia 21 milions de contractes de subministrament i es tallava l'aigua al 1,82%, la qual cosa suposa 382.200 llars (AEAS, 2016).

Segons l'ACA (2020) el 89% de la població de Catalunya resideix en municipis amb operadors que disposen d'algun mecanisme de bonificació o acció social, però no és clar el tipus ni quantia del suport que reben, si aquest és suficient, o si els mecanismes cobreixen totes les famílies afectades. En concret, el 1'2% dels contractes de subministrament és beneficiari de bonificacions a la tarifa o d'algun tipus de fons social o de solidaritat³. No obstant, malgrat no es coneixen dades al respecte a nivell estatal, el percentatge de persones afectades en situació de pobresa hídrica és previsiblement major a aquestes xifres².

Segons l'Observatori del preu de l'aigua de Catalunya del 2020, l'evolució a Catalunya del preu mitjà de l'aigua per a la categoria domèstica als municipis de més de 5.000 habitants i capitals de comarca ha passat de 1,63 € el 2010 a 2,47 € el 2020. Tenint en compte tots els municipis de Catalunya la xifra és molt poc inferior: 2,41 € per un consum de 12m³ al mes, incorporant també el clavegueram. Aquest consum porta a un import mensual de 28,97 €. Aquest import és precisament el 3% del salari mínim interprofessional (SMI) de Catalunya (950 €). No obstant, segons si emprem altres indicadors, com l'Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya (569,12 € mensuals) veiem que aquest import mitjà mensual representa el 5,1% de la renda de suficiència i també de l'Indicador públic de renda a efectes múltiples (564,80 € mensuals). Sent conscients que, malauradament, són milers de famílies les que a Catalunya

¹ AEAS-AGA (2014). Encuesta de Mecanismos de Acción Social.

² Per exemple, segons Ivàlua, als 23 municipis de l'AMB abastits per Aigües de Barcelona la mitjana és del 8,4% de la població en situació de pobresa hídrica. Ivàlua (2015) Avaluació del disseny i la implementació del Fons de Solidaritat de l'Aigua d'Aigües de Barcelona. Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques.

estan per sota d'aquests llindars, per no dir aquelles llars que es troben actualment sense cap tipus d'ingrés ni prestació, sembla evident que cal fer un esforç de manera urgent, per a que el subministrament de l'aigua no només no sigui suspès per a cap persona en situació de vulnerabilitat, sinó que sigui assequible i no representi més del 3% dels seus ingressos -si és que els tenen-.

A Catalunya el 2020 el 78% de la població rep l'aigua subministrada per operadors privats o mixtes, mentre que el 22% de la població rep aigua d'operadors públics. El model de gestió de l'aigua determina la capacitat dels operadors per a garantir el DHAS, segons l'informe del relator especial del DHAS del 2020³ sobre privatització, on detecta tres factors de risc en el models de gestió privada per a l'acompliment del DHAS. El primer d'ells, es que la cerca de la maximització dels beneficis per part de l'empresa privada, afecta a la garantia de l'assequibilitat del servei, així com un nivell d'inversions insuficients i la imputació de costos no associats al servei. El segon és el risc de captura del sector, i el tercer l'abús de poder. La combinació dels tres factors de risc es concreta en la manca de recursos per a fiscalitzar el servei de l'aigua; en comprometre l'assequibilitat del servei; i també, en una vulneració dels drets d'accés a la informació, fiscalització i participació, posant en qüestió principis dels drets humans com són la universalitat i la no discriminació.

Per tant, a banda de l'assequibilitat, la informació i transparència en la tarifació social són igualment importants i essencials per a la garantia del DHAS. És pertinent destinar esforços al seguiment d'aquestes persones usuàries vulnerables i garantir també la informació i transparència sobre aquests descomptes o adaptacions en la tarifació, ja que sovint és la manca d'aquesta informació la que deixa moltes persones sense un accés garantit, o forçant-les a reduir la despesa d'altres necessitats bàsiques a la llar, com l'alimentació, els medicaments o d'altres subministraments essencials.

2. Mesures i mecanismes concret de tarifació social: Com garantir el DHAS?

En els últims anys s'ha fet un gran èmfasi en la Directiva Marc de l'Aigua i, especialment, en el principi de recuperació de costos que s'explicita en el seu art. 9. Cal assenyalar que la Directiva és una norma de caràcter essencialment ambiental, orientada a la qualitat de l'aigua i els ecosistemes, i a l'ús dels recursos hídrics de forma eficient mitjançant una política de preus que proporcioni incentius a l'estalvi i que contribueixi a la recuperació dels costos dels serveis relacionats amb l'aigua. En el mateix article, però, la pròpia directiva obre la porta a no aplicar aquesta recuperació de costos per determinats usos de l'aigua sempre que això no comprometi ni la finalitat ni l'assoliment dels objectius de la directiva. Des del punt de vista del DHAS, existeixen límits a la recuperació dels costos mitjançant les tarifes. Aquest límit és el punt en que l'aigua es torna inassequible per certs col·lectius. En general, l'objectiu de la tarifa de subministrament és trobar el millor encaix per al compliment de tres objectius:

- El dret del ciutadà a tenir aigua a un preu assequible.
- L'incentiu a l'estalvi.
- La necessitat de cobrir el cost del servei.

³ Heller (2020). [La privatització i els drets humans a l'aigua i el Sanejament.](#)

Dins els diferents sistemes de tarifació trobem les tarifes monòmies i binòmies. En les monòmies s'estableix un únic concepte de pagament. Pot consistir en una quota fixa com a tant alçat cada període de temps, com una tarifa plana, és a dir, independent del consum d'aigua, o vinculada només al consum de m³ mesurat per comptador (ja sigui amb un preu únic o amb preus creixents). Les tarifes binòmies -o en dues parts- són les més habituals. En elles es considera una part fixa en la que es pot incloure o no un cert consum, i una altra part variable en funció del consum. La part variable pot ser lineal o progressiva, fet que permet introduir mesures correctores, d'ordre familiar, social i mediambiental, per mitjà de les quals es puguin bonificar determinats consums o situacions personals, i gravar-ne d'altres.

Pel que fa a les mesures concretes de tarifació social, tenint en compte l'estructura binòmia, convé oferir aquests mecanismes tant en la part fixa com en la variable de la factura.

Part fixa. Normalment consisteix en un descompte d'una part de la quota de servei:

- Bonificació de la quota de servei. Diferents operadors públics ja ofereixen un descompte d'aquesta part de la factura a les persones en situació de risc d'exclusió residencial. Es recomana que aquest descompte sigui del 50 al 100% de la quota fixa per tal que tingui repercussió en el preu final que han de pagar les usuàries.

Part variable. S'apliquen diferents fórmules, opcions i tipologies, per a oferir tarifes més ajustades a la situació econòmica de les famílies:

- Bonificació dels primers trams.
 - Es recomana que als primers trams el descompte sigui del 100%, de forma que aquests primers trams siguin els que garanteixin un consum de 100 lpd bonificat.
- Ampliació de trams
 - Per sobre de les tres persones per llar, ampliació del primer tram de consum en 3 m³ mensuals per persona, 100 lpd⁴.
 - Aquesta ampliació hauria de comptar amb referència a les persones amb diversitat funcional, en concret aquelles amb una discapacitat superior al 75%, podent comptar per dos membres (equiparant així també els requisits del cànon social de l'ACA).
- Altres operadors opten per l'aplicació de tarifa de baixos ingressos, que no té un percentatge de descompte sobre l'habitual sinó que representa una tarifa més econòmica.

Alguns exemples de bones pràctiques en la tarifació social són els següents:

- Bonificació dels primers trams per a bonificar totalment 100 lpd, i de la quota fixa entre un 50 i un 100%.
- Pel que fa a l'import de les bonificacions caldria garantir que la reducció del preu al rebut és efectiva i té repercussió en el rebut que paguen els usuaris beneficiaris.
- La tarifació social ha de promoure també un consum responsable i sostenible. En aquest

⁴ A partir del segon bloc de consum, alguns operadors mantenen aquesta ampliació del 3 m³ mensuals per persona, però d'altres el redueixen. Això últim és el que fa el cànon social de l'ACA, que si bé amplia el primer tram de consum en 3 m³ mensuals per persona, amplia el segon bloc de consum en 2 m³.

sentit, la majoria d'operadors redueixen el grau de bonificació a mesura que es van saltant trams de consum⁵.

- Els descomptes o bonificacions han d'anar acompanyats d'assessorament, vetllant per l'automatització i suport en la sol·licitud d'ajudes.
- La informació ha de ser accessible. Per exemple, no pot estar només disponible al web, ja que moltes persones no tenen accés a mitjans digitals o no estan alfabetitzades en les noves tecnologies.
- Són recomanables els circuits curts, una atenció propera a les persones usuàries, especialment aquelles en situació de vulnerabilitat i una vinculació estreta i coordinació fluida amb els serveis socials municipals.
- També és molt recomanable l'automatització dels descomptes, bonificacions o de les tarifes de baixos ingressos. Per això, és molt important que els ens locals puguin tenir accés automatitzat a les dades de renda⁶.
- Unificar tràmits i correspondència entre la tarifa social i altres mecanismes de bonificació de l'operador amb els del cànon social de l'ACA, de forma que s'apliquin directament i automàtica els dos descomptes.
- Tanmateix, diferents municipis també han impulsat protocols per a la instal·lació de comptadors provisionals, regularitzats, per a persones que no poden acreditar el dret d'ús de l'habitatge i que es troben en situació d'exclusió residencial, mentre no se'ls ofereix una alternativa habitacional, amb intermediació i acreditació de serveis socials.

3. I en la pràctica? Estudi, creació i implementació de les eines

A l'hora de posar els mecanismes de tarifació social a disposició i integrar-los en el funcionar habitual de l'operador, caldrà estudiar les diferents opcions o receptes, crear-les, implementar-les i veure quin és el seu resultat en la pràctica. En aquest sentit serà clau la coordinació amb els serveis socials municipals o comarcals, protocols de comunicació amb els mateixos, convenis per a la gestió de dades, etc.

⁵ Alguns municipis, per a promoure aquest consum responsable, eliminen la bonificació del primer bloc quan se supera aquest, i apliquen la bonificació que correspon al següent bloc de consum, tot i que no seria el recomanable. Alguns municipis, per a promoure aquest consum responsable, eliminen la bonificació del primer bloc quan se supera aquest, i apliquen la bonificació que correspon al següent bloc de consum, tot i que no seria el recomanable.

⁶ Fins i tot algun operador públic barems de renda a la tarifació social, aplicant-la a persones per sota del salari mínim interprofessional, amb un 20% afegit per cada membre.

Exemples de tarifació social

A continuació, es detalla una taula amb exemples pràctics de tarifació social que s'apliquen a diferents municipis amb operadors públics. Tot i així, a l'hora de dissenyar la tarifació social per un municipi concret, cal tenir en compte les característiques del mateix. I que els mecanismes puguin fer efectives les mesures que ja s'han explicat:

- Que els descomptes siguin significatius per a les famílies beneficiàries
- Garantir que la tarifa no supera el 3% dels ingressos de les unitats familiars
- Garantir que els descomptes i mecanismes arriben a la població vulnerable

Consum mensual d'aigua	3 m ³	6 m ³	9 m ³	12 m ³	15 m ³	18 m ³	21 m ³
Operador 1	67%	67%	67%	67%	67%	67%	67%
Operador 2	72%	86%	0%	0%	0%	0%	0%
Operador 3	50%	50%	50%	0%	0%	0%	0%
Operador 4	100%	100%	100%	0%	0%	0%	0%

Taula 1. Tarifació social de quatre operadors públics. % de bonificació per trams de consum.

Com a pràctica habitual, a partir de quatre persones per llar, els operadors públics allarguen els trams en 3 m³ per persona (100 lpd). Alguns, però, no apliquen aquesta regla al primer tram.

El cànon social de l'ACA estableix una bonificació del 100% fins al 9 m³ mensuals, reduint-se al 50% si se supera aquest consum.

En primer lloc caldrà que l'operador es faci les següents preguntes:

1. Quin és l'origen o l'històric de l'operador?

La situació de partida no és la mateixa amb un històric de gestió pública, que provenir d'una remunicipalització recent del servei de l'aigua, o que es tracti d'una gestió privada. El control sobre les dades és clau: els historials de les persones en situació de vulnerabilitat, el detall dels imports pendents o ajornats, els deutes reclamats i per quina via, etc.

2. Coneixem el volum de persones en situació de vulnerabilitat en relació amb les persones abonades? En base a quin criteri les considerem en aquesta categoria?

Aquesta informació ha de permetre valorar si tothom afectat està sent protegit/cobert amb els mecanismes existents. Als art. 5.10 i 6.1 de la Llei 24/2015 s'estableixen els criteris per definir i identificar el volum de persones en risc d'exclusió residencial, als quals se'ls ha de garantir el dret a l'accés a l'aigua mentre duri aquesta situació.

Art. 5.10

... les persones i unitats familiars es troben en situació de risc d'exclusió residencial sempre que tinguin uns ingressos inferiors a 2 vegades l'IRSC (Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya), si es tracta de persones que viuen soles, o uns ingressos inferiors a 2,5 vegades l'IRSC, si es tracta d'unitats de convivència, o uns ingressos inferiors a 3 vegades l'IRSC, en cas de persones amb discapacitats o amb gran dependència. En el cas que els ingressos siguin superiors a 1,5 vegades l'IRSC, cal un informe dels serveis socials que acrediti el risc d'exclusió residencial.

Article 6.1

Les administracions públiques han de garantir el dret d'accés als subministraments bàsics d'aigua potable... a les persones i unitats familiars en situació de risc d'exclusió residencial, d'acord amb l'article 5.10, mentre duri aquesta situació.

S'adjunten a l'annex 1 les taules d'IRSC.

El cànon social de l'aigua

L'ACA, per a poder accedir a l'aplicació del cànon social de l'aigua, considera entre d'altres els següents criteris. A tal efecte, resultaria convenient que l'operador consideri l'aplicació dels que consideri més oportuns per a la tarifació social:

- Persones i unitats familiars en risc d'exclusió residencial
- Perceptors d'una pensió mínima contributiva.
- Unitats familiars amb tots els seus membres en situació d'atur.
- Destinatari dels fons de la prestació econòmica de la Renda Garantida de Ciutadania.
- Perceptors de fons procedents de la Llei General de la Discapacitat.

3. Quin és el nostre sistema de tarifació? Ha canviat amb el temps? A quines necessitats respon? Quins conceptes s'inclouen a la factura?

En definitiva, la tarifació social ha de contemplar el següents elements en el seu establiment:

- Part fixa: Quota de servei (en alguns operadors varia segons el tram de consum).
- Part Variable: Trams de consum
- Altres pròpies del servei de l'aigua (manteniment comptador, etc.)
- Altres no corresponents al servei d'abastament d'aigua potable, però que també s'haurien de considerar, com el clavegueram o altres taxes, en les que l'operador fa de subsidiari de l'administració.

Les característiques de la tarifació ens permetran analitzar els diferents elements sobre els que caldrà oferir cobertura/ bonificació, així com aquells conceptes que no depenen directament de l'operador sobre els quals es pot oferir coordinació, informació, acompanyament, etc.

4. Compteu amb dades/indicadors sobre els següents conceptes, sempre desagregades per gènere⁷ de la persona abonada?

a. Sobre les factures i imports pendents:

- Núm. factures pendents, desagregades per any
- Núm. factures pendents, desagregades per any, corresponents a persones que es troben en situació de vulnerabilitat
- Suma total dels imports pendents, desagregada per any
- Suma total dels imports pendents, desagregada per any, corresponents a persones que es troben en situació de vulnerabilitat
- Núm. d'abonades afectades per aquestes factures pendents
- Núm. d'abonades afectades per aquestes factures pendents, que es troben en situació de vulnerabilitat.

Això ens permetrà saber, per a cada any: X factures ajornades, amb un import total Y, que recauen sobre Z famílies (tant pel total d'abonades com per a aquelles que es troben en situació de vulnerabilitat). El nombre de persones abonades amb factures impagades o ajornades ens ha de permetre valorar la funcionalitat de la tarifa social del nostre operador.

b. Sobre la tarifació social:

Tarifa Social

- Núm. d'abonades que s'hi acullen, desagregat per any
- Núm. d'abonades que podrien acollir-s'hi (segons els criteris/requisits, quantes hi haurien d'accedir)
- Imports descomptats, desagregats per any

Això ens permetrà saber, per a cada any: X imports descomptats per part de la tarifa social corresponents a Y famílies beneficiàries.

Factures assumides per serveis socials (o per Fons Socials o de Solidaritat, en cas de tenir-los)

- Núm. d'abonades que s'hi acullen, desagregat per any
- Imports destinats, desagregats per any

Així mateix sabrem, per a cada any: X factures ajornades assumides per serveis socials, amb un import total Y, que requeien sobre Z famílies. Aquesta realitat, tot i no donar-se de manera tan habitual, de vegades sorgeix per la impossibilitat d'algunes famílies de fer front a les factures, tot i comptar amb la tarifa social (per exemple quan no disposen de cap ingrés) o les situacions en que les famílies s'han adreçat a serveis socials per a demanar ajuda, els canals de comunicació no han funcionat, i s'accedeix a fons socials sense que la família tingui aplicades totes les bonificacions a les que pot accedir.

⁷ Històricament les dones han ostentat menys contractes de serveis dins la llar degut a la divisió sexual del treball i a la desigualtat econòmica. Aquesta dinàmica s'està revertint en els últims anys i, a més, sovint la persona titular representa la figura en la que recau la càrrega de buscar el suport i ajuda necessaris quan hi ha situacions de vulnerabilitat. A través de l'anàlisi desagregat per gènere es podrà analitzar si la feminització de la pobresa està afectant en l'accés al DHAS al municipi o territori de l'operador, i a partir de les dades, preveure com adreçar aquesta inequitat conjuntament amb l'administració.

Conceptes associats a l'ACA

- Núm. d'abonades que s'acullen al Cànon Social de l'ACA, desagregat per any
- Núm. d'abonades que s'acullen a l'ampliació de trams de l'ACA, desagregat per any

El nombre de persones abonades acollides a les bonificacions de l'ACA ens ha de permetre comparar amb les famílies beneficiàries de la tarifa social. Sovint moltes famílies accedeixen només a part de la informació o a una part de les bonificacions. Aquesta comparativa ha de permetre oferir la tarifa social a les persones que tenen el cànon social i a la inversa, sempre que es pugui, de manera automatitzada.

En definitiva, quant millor sigui la comunicació i coordinació amb serveis socials i major sigui la cobertura de la tarifació social per a les persones en situació de vulnerabilitat, menys situacions d'endeutament reincidents es donaran, i menors hauran de ser els fons de reserva o provisions del nostre operador, que en principi han de respondre a situacions excepcionals. Diversos estudis han identificat fórmules de tarifació social amb una baixa cobertura de persones afectades que no resolien la major part dels impagaments i generaven situacions amb alt endeutament en les persones abonades, obligant així a destinar grans quanties de fons de solidaritat, la qual cosa també repercutia en la factura de totes les persones abonades⁸.

Malgrat són els serveis socials els que tenen la informació i acreditació concreta de les situacions de vulnerabilitat, l'operador actua com a porta d'entrada i agent derivador o receptor. En aquest sentit és recomanable treballar en diferents protocols d'acció o comunicació, tant amb els serveis socials com amb els altres ens de qui depenen els imports de l'esquema de tarifació que tinguem.

- La Llei 24/2015 compta amb el mecanisme del silenci positiu reconegut a l'art. 6.2⁹, pel qual es protegeix la persona davant el tall de subministrament, però l'aplicació de descomptes que promou la mateixa llei gairebé mai s'apliquen de manera automàtica, el que pot generar situacions en que s'atura un tall a algú que no està rebent les bonificacions que li pertocquen tot i complir requisits. Els convenis entre l'administració i les companyies subministradores que preveu la mateixa llei¹⁰ haurien d'incloure un punt referent a l'adequació dels contractes/tarifas per a les persones en situació de vulnerabilitat. D'aquesta manera, les factures que queden pendents en aturar el tall, s'haurien d'optimitzar obligatòriament (aplicant la tarifació social corresponent). Un inici podria ser l'automatització de l'aplicació de la tarifa social a les persones amb l'Informe de Risc d'Exclusió Residencial (veure exemple de conveni a l'Annex 2).
- Alguns operadors acompanyen en la tasca de demanar el Cànon Social o ampliació de trams a l'ACA, o a la inversa, apliquen la tarifa social a les persones abonades que tenen el Cànon Social. Per que això sigui possible es recomana que els requisits per accedir a la tarifa social siguin, com a punt de partida de mínims, els del Cànon Social.

⁸ Enginyeria Sense Fronteres (2019). Endeutament i Dret Humà a l'Aigua i al Sanejament.

Enginyeria Sense Fronteres (2015) Com garantir l'assequibilitat del DHAS mitjançant les tarifes.

⁹ Art. 6.2. *S'ha d'establir, com a principi de precaució, un protocol obligat de comunicació als serveis socials i d'intervenció d'aquests serveis prèviament a la concessió dels ajuts necessaris per a evitar els talls de subministrament, en els casos d'impagament per manca de recursos econòmics de les famílies afectades.*

¹⁰ Art. 6.3. *Les administracions públiques han d'establir els acords o convenis necessaris amb les companyies de subministrament d'aigua potable... per a garantir que concedeixin ajuts a fons perdut a les persones i unitats familiars en situació de risc d'exclusió residencial o els apliquin descomptes molt notables en el cost dels consums mínims.*

- Coordinació amb l'administració corresponent, per a l'exempció d'altres tributs, com al clavegueram.
- Bonificació o exempció d'altres cobraments en relació a l'aigua, com el manteniment del comptador, l'alta del contracte, el canvi de nom o els recàrrecs per les factures pendents o per les comunicacions en relació a la reclamació d'aquests deutes¹¹.
- En el cas d'operadors públics, aquests poden demanar aprovació a la persona usuària per a que l'operador pugui accedir per exemple a dades de padró o renda, per tal de facilitar els tràmits.

4. Com alinear la tarifació social amb la viabilitat financera?

Els mecanismes i mesures de tarifació social per garantir el DHAS han d'implementar-se en coherència amb la sostenibilitat del servei, mitjançant una mesurada recuperació de costos, i la garantia d'accés universal a l'aigua, oferint, d'aquesta manera, solucions a les famílies i habitatges en difícil situació econòmica sense disminuir la qualitat del servei i preservant el medi ambient. L'Associació Espanyola d'Operadors Públics d'Aigua i Sanejament (AEOPAS) recorda la importància de la Llei 7/1985 Reguladora de Bases del Règim Local i els seus art. 8 i 25, sobre el principi de capacitat econòmica de les persones per a la fixació de les taxes i els preus públics: se determinaran a un nivell que cobreixi, com a mínim, els costos econòmics originats per la realització de les activitats o la prestació dels serveis... Quan existeixin raons socials, benèfiques, culturals o d'interès públic que així ho aconsellin, podran assenyalar-se preus públics que resultin inferiors als paràmetres previstos... prèvia adopció de les precisions pressupostàries oportunes per a la cobertura de la part del preu subvencionada.

L'aigua és un dret humà del que no s'ha de privar cap llar per incapacitat de pagament degudament justificada. No obstant això, aquest DHAS comporta la necessitat de contribuir al manteniment dels serveis a través del pagament d'un preu assequible. Els serveis de proveïment, sanejament i depuració comporten uns costos i la sostenibilitat d'aquests serveis depèn de la recuperació d'aquests costos, segons el principi establert per la Directiva Marc de l'Aigua. Així, tot ciutadà té l'obligació de contribuir al pagament de una tarifa de l'aigua que sigui assequible, per tractar-se d'un bé bàsic essencial. L'ONU recomana a nivell mundial que la tarifa de l'aigua no superi el llindar de el 3% dels ingressos de la llar.

Per poder fer front a aquestes bonificacions i/o reduccions de tarifa, els operadors hauran de buscar diferents mecanismes per al seu finançament, ja sigui amb la creació d'un fons específic¹² o fent ajustos a l'estructura tarifària, de forma que altres categories de consumidors, com els comercials i industrials, o els trams superiors de la categoria domèstica, cobreixin la tarifació social. És per això que resulta tant important disposar de la informació abans apuntada, en relació a les famílies en disposició d'acollir-se a la tarifació social, en el moment d'elaborar les respectives revisions tarifàries o crear els protocols corresponents.

En aquest sentit, calen procediments de validació dels requisits per accedir a la tarifació social que siguin àgils, simples i eficients, doncs oferir mecanismes de tarifació social i no

¹¹ La qual no s'hauria de produir, segons les [recomanacions del Síndic de Greuges de Catalunya](#)

¹² A banda, s'ha de tenir en compte un fons per a cobrir els impagats de les famílies en risc d'exclusió residencial que, en virtut de la llei 24/2015, s'han de cobrir per l'ens local i l'operador.

garantir l'accés a ells podrà implicar una morositat igualment caldrà cobrir. Serà sempre més recomanable vehicular les persones afectades cap a la via que l'operador te prevista, i si l'operador disposa d'una regulació clara podrà aplicar la mesura de manera més àgil i pràctica.

De cara a l'aplicació de la tarifació social, alguns operadors podrien plantejar la dificultat de cobrir la totalitat dels impagaments de famílies en situació de vulnerabilitat, a partir d'un fons de reserva o de la condonació dels imports que consideren incobrables. No obstant, els casos que arriben a aquesta situació són pocs, perquè la bonificació a la quota de servei i primers trams, és sempre molt garantista i evita arribar a aquestes situacions.

5. Conclusions : La tarifació social com a una responsabilitat

Tots aquests elements fan entendre la importància d'evitar i revertir l'endeutament creixent de les persones usuàries que s'ha agreujat en moments de crisi i avançar-se als impagaments. Les famílies en situació de vulnerabilitat viuen una situació d'estigma precisament per no poder pagar; comprenen el valor d'un bé escàs com l'aigua i volen fer-se càrrec dels rebuts, però cal que aquests s'adaptin a la seva situació econòmica. L'objectiu és protegir tothom afectat i que ningú quedi exclòs, garantint el DHAS.

Alhora, els operadors públics necessiten que aquesta tarifació social sigui coherent i abastable, realista. Cada operador requerirà de l'estudi previ de les dades i de posar en pràctica les eines i fórmules que escaiguin. Hi haurà diferències de tarifes, preus i mecanismes entre diferents operadors però es poden compartir les bones pràctiques, els protocols i casos d'èxit, per caminar cap a una garantia del DHAS que no deixi ningú enrere, posant èmfasi en l'accés a la informació, la transparència i la participació informada de la població afectada.

Annex I. Taules d'IRSC

Taules d'ingressos ponderats, d'acord amb el que disposa el Pla per al Dret a l'Habitatge vigent¹³ (any 2021), en número de vegades l'IRSC (Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya).

Risc d'exclusió residencial, persones unitats familiars amb ingressos inferiors a les següents quanties:

Persones soles

2 IRSC	1 membre
A	21.247,28€
B	19.919,33€
C	18.747,60€
D	15.935,46€

Unitats de convivència

2,5 IRSC	2 membres	3 membres	4 membres o més
A	27.380,51€	28.558,17€	29.510,12€
B	25.669,23€	26.773,29€	27.665,73€
C	24.159,28€	25.198,38€	26.038,33€
D	20.535,38€	21.418,63€	22.132,58€

Persones o unitats de convivència amb discapacitat o gran dependència

3 IRSC	1 membre	2 membres	3 membres	4 membres
A	31.870,91€	32.856,61€	34.269,80€	35.412,14€
B	29.878,99€	30.803,08€	32.127,94€	33.198,88€
C	28.121,40€	28.991,13€	30.238,06€	31.246,00€
D	23.903,20€	24.642,46€	25.702,35€	26.559,10€

¹³ Taules d'ingressos de referència per als ajuts o serveis en matèria d'habitatge.

És obligatori presentar un informe dels serveis socials quan els ingressos de les persones i unitats familiars són superiors a les següents quanties

1,5 IRSC	1 membre	2 membres	3 membres	4 membres
A	15.935,46€	16.428,31€	17.134,90€	17.706,07€
B	14.939,50€	15.401,54€	16.063,97€	16.599,44€
C	14.060,70€	14.495,57€	15.119,03€	15.623,00€
D	11.951,60€	12.321,23€	12.851,18€	13.279,55€

